

שְׁנָאֲמַר (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר
שְׁאוֹן מְטִיט הַיְיּוֹן וַיִּקֶּם עַל סֹלַע
רַגְלֵי כּוֹנֵן אֲשׁוּרֵי.

וּמִשּׁוּם כֵּן, אוֹתוֹ שְׁלֵא מִשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְטַנֵּף
בְּטַנוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מֵה פְּתוּב?
וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ הַבְּרָה - זֶה
הוּא הַגִּיהֶנֶם, הַמְּקוֹם שֶׁדָּנִים אֵת
אוֹתָם שְׁלֵא הִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה.
וְהַבּוֹר רַק - כְּמוֹ שֶׁהוּא הֵיךְ רִיק,
מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁלֵא הֵיךְ בּוֹ
מִים.

וּבֵא וּרְאֵה כִּמָּה הוּא הַעֲנֵשׁ שֶׁל
הַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל
מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֲלֵא מִשּׁוּם
שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הַתּוֹרָה וְנִעְזְבוּ
מִמֶּנָּה, זֶהוּ שְׁפָתוּב (ירמיה ט) מִי
הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֵת זֹאת וְגו'.
עַל מֵה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְגו'. וַיֹּאמֶר
ה' עַל עֲזָבְכֶם אֵת תּוֹרָתִי וְגו'. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן (ישעיה ה) לִכֵּן גָּלָה
עַמִּי מִבְּלֵי דַעַת.

מִשּׁוּם כֵּן הַכֹּל עוֹמֵד עַל קִיּוּם
הַתּוֹרָה, וְהָעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם
בְּקִיּוּמוֹ אֲלֵא בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא קִיּוּם
הָעוֹלָמוֹת, מַעֲלָה וּמִטָּה, שְׁפָתוּב
(ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם
וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
שָׁמַתִּי.

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ הַבְּרָה, רָמַז
עַל שְׁזָרְקוּ אוֹתוֹ לְתוֹף הַמַּצְרִים,
הַמְּקוֹם שְׁלֵא נִמְצָא בּוֹ סוּד
הָאֲמוּנָה כָּלֵל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
אִם נִחְשִׁים וְעַקְרָבִים הָיוּ בּוֹ,
לְמָה פְּתוּב בְּרֵאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל
אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל אָבִיו, וְכִי
לֹא חָשַׁשׁ רֵאוּבֵן לְזֶה שֶׁהִנֵּה
אוֹתָם נִחְשִׁים וְעַקְרָבִים יִזְקוּ
אוֹתוֹ, וְאֵיךְ אָמַר לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל
אָבִיו, וְכֵתוּב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ?
אֲלֵא שְׂרָאָה רֵאוּבֵן שֶׁהִנֵּק נִמְצָא
בְּיַד אֲחִיו, מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע כִּמָּה הֵם
שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ וּרְצוֹנִם לְהַרְג
אוֹתוֹ. אָמַר רֵאוּבֵן, טוֹב לְהַפִּיל

תַּתְּאָה דְלֹא יְהֵא מְרַחֵם עָלֶיהָ, דְאֶקְרִי בּוֹר
שְׁאוֹן טִיט הַיְיּוֹן. כִּמָּה דָּאֵת אָמַר, (תהלים מ)
וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מְטִיט הַיְיּוֹן וַיִּקֶּם עַל סֹלַע
רַגְלֵי כּוֹנֵן אֲשׁוּרֵי.

וּבְגִין כֵּן הָהוּא דְלֹא אֲשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא
בְּהֵאֵי עֲלָמָא וְאִתְטַנֵּף בְּטַנוּפֵי עֲלָמָא,
מֵה כְּתִיב וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ הַבְּרָה. דָּא
הוּא גִיהֶנֶם, אֵתֵר דְּדֵינִין לְהוֹ לְאִינוּן דְּלֹא
אֲשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרֵייתָא. וְהַבּוֹר רַק, כִּמָּה דְאִיהוּ
הֵיךְ רַק. מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְּלֹא הוּוּה בֵּיה מִים.
וְתֵא חֲזִי, כִּמָּה הוּא עוֹנֵשׂא דְאוּרֵייתָא, דְּהֵא
לֹא אִתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא,
אֲלֵא בְּגִין דְּאִסְתַּלְּקוּ מֵאוּרֵייתָא, וְאֲשְׁתַּבְּקוּ
מִינָהּ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ
הַחֲכָם וַיִּבֶן אֵת זֹאת וְגו'. עַל מֵה אֲבָדָה הָאָרֶץ
וְגו'. וַיֹּאמֶר יי' עַל עֲזָבְכֶם אֵת תּוֹרָתִי וְגו'. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, מִהָכָא, (ישעיה ה) לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּלֵי
דַעַת.

בְּגִין כֵּן פְּלֵא קִיּוּמָא עַל קִיּוּמָא דְאוּרֵייתָא,
וְעֲלָמָא לֹא אִתְקַיֵּים בְּקִיּוּמֵיהָ אֲלֵא
בְּאוּרֵייתָא, דְאִיהוּ קִיּוּמָא דְעֲלָמִין עֵילָא וְתַתָּא
דְכְּתִיב, (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה
חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי:

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ הַבְּרָה, רָמַז עַל
דְּאֲרַמִּיאוּ לִיה לְגוּ מַצְרָאֵי אֵתֵר דְּלֹא
אֲשְׁתַּפַּח רְזָא דְמַהִימְנוּתָא כָּלֵל. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, אִי נִחְשִׁין וְעַקְרָבִין הוּוּ בֵּיה, אֲמֵאֵי
כְּתִיב בְּרֵאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ
אֶל אָבִיו. וְכִי לֹא חִישׁ רֵאוּבֵן לְהֵאֵי. דְּהֵא
אִינוּן נִחְשִׁין וְעַקְרָבִין יִנְזַקוּן לִיה, וְאֵיךְ אָמַר
לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל אָבִיו, וְכְּתִיב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ.
אֲלֵא חָמָא רֵאוּבֵן דְּנִזְקָא אֲשְׁתַּפַּח בְּיַדֵּיהּ
דְּאֲחִוִּי, בְּגִין דְּיָדַע כִּמָּה שְׁנֹאִין לִיה